

že ředitelé ve své škole nesou plnou zodpovědnost za kvalitu vzdělávání, využívání finančních prostředků, přijímání a propouštění učitelů, jakož i za vztahy se školskou komunitou a s veřejností. Zřizovatel zakládá školskou radu, která umožňuje rodičům, žákům, zástupcům pedagogických pracovníků a veřejnosti podílet se na řízení školy. Ředitelé škol jsou jmenováni zřizovatelem a mohou být propuštěni pouze na základě pochybení specifikovaných ve školském zákoně z roku 2004.

Projednávání záměrů

Tvorba koncepčních záměrů v oblasti vzdělávání představuje řadu konzultací, někdy prostřednictvím ustavených poradních orgánů. Projednávání se obvykle účastní zástupci Asociace krajů, Svazu měst a obcí, profesní asociace učitelů (učitelské odbory a oborové asociace), zástupci zaměstnavatelů, asociace ředitelů škol, experti z oblasti vzdělávání a zástupci asociací nevládních organizací činných ve vzdělávání. Výjimečně jsou do těchto skupin zapojeni i zástupci rodičů žáků. Školský zákon specifikuje situace, ve kterých je nutné projednat návrh s výše uvedenými skupinami. Například školský zákon říká, že „ministerstvo navrhne dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky a projedná svůj návrh s příslušnými ústředními odborovými orgány, příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a s kraji“.

Hlavní trendy a slabá místa

Některé problémy ve vzdělanosti přetrvávají

Podíl populace s ukončeným středním vzděláním byl a je tradičně vysoký. V roce 2008 byl podíl dospělé populace ve věku 25–64, která ukončila alespoň střední školu, 91 %, což je nejvyšší procento v zemích OECD (průměr OECD je 71 %). Ekvivalentní podíl dospělé populace ve věku 25–34 dosáhl 94 %. Naproti tomu podíl populace s končeným terciárním vzděláním je v mezinárodním srovnání velmi nízký, i když postupně narůstající počty zapsaných studentů naznačují, že se situace lepší. V roce 2008 byl podíl dospělých ve věku 25–64, kteří ukončili terciární vzdělání, 14 %, což je čtvrtá nejnižší hodnota v zemích OECD (průměr OECD je 28 %). Ekvivalentní podíl dospělých ve věku 25–34 let je 18 % (třetí nejnižší hodnota proti průměru OECD ve výši 35 %).

Výsledky žáků se pohybují kolem průměru OECD, ale výrazně se zhoršily

Výsledky žáků v České republice jsou zhruba na úrovni průměru OECD nebo mírně pod ním podle toho, která dovednost je hodnocena. V roce 2009 se výsledky českých žáků v projektu OECD Program mezinárodního hodnocení studentů (PISA) statisticky výrazně nelišily od průměru OECD v matematice a přírodních vědách a byly těsně pod průměrem OECD s významnou odchylkou v oblasti čtenářské gramotnosti (OECD, 2010a). Trendové analýzy výsledků PISA nicméně ukázaly vážné zhoršování výsledků žáků. Jedná se o nejzávažnější zhoršení v zemích OECD.

Projekt PISA se v roce 2009 zaměřil na čtenářskou gramotnost. Výsledky patnáctiletých českých žáků byly v této oblasti významně pod průměrem OECD – dvacet tři zemí OECD se umístilo výrazně lépe než Česká republika. Tento výsledek ukazuje na zřetelné zhoršení ve výkonu od první studie PISA v roce 2000 (OECD, 2010b) – Česká republika je mezi čtyřmi zeměmi OECD, ve kterých se průměrné výsledky žáků mezi roky 2000 a 2009 významně zhoršily. Střední hodnota úspěšnosti českých žáků v PISA 2000 byla